

GAZETA

TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajuto'riele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 3 galbini mon. sunatoria.

Brasiovu 11 Augustu 30 Iuliu 1867.

Se prenumera la postele r., si pe la DD. corespondenti. — P. a. g. 8 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. pe fiecare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvani'a.

Intrebare sarcastica.

„Korunk“ Nr. 87 in agoni'a sa de m6rte observ'a, ca „Gazet'a“ in locu de articuli de fondu inveninati c'a mai nainte, impartasiesce cunoscintie istorice si sciintifice, dupa aceea intr6ba latinesce: Ubi pernicitas nota, quid eessarunt pedes? Noi la ac6sta intrebare putem respunde in siese moduri, din care rivalulu nostru isi p6te alege ori pe care va voi.

Scriitorii articulilor „inveninati“ (?) petrecura in lun'a lui Cuptoriu alias Canicula la apele minerale spre a se curati de veniulu datu lor prin unii asazini de natiune si patria.

In loculu Gazetei se scriu articuli inveninati intru t6ta puterea cuventului in foile maghiare: „Magyar Ujs'ag“, „Magyar Orsz'ag“, „Hon“, „M. Polgar“, „Korunk“, cum si in foile satirice, precum „Bolond Miska“ s. a.

Cateva adunari municipale din Transilvani'a detera si pana acum Gazetei cea mai stralucita satisfactiune in modulu celu mai neasteptatu.

Gazet'a se re'nt6rce la istoria din cauza ca'i este gr6tia de timpulu presentu, carele decopiaza intr'unu modu f6rte scarbosu machiavelismu, mintiun'a si perfidi'a din timpulu trecut.

Gazet'a nu mai p6te scrie, pentruca este aruncata de catra potestatea discretionaria in stare esceptionala, precum fusese sub absolutismulu lui Bach, Schwarzenberg s. a.

„Korunk“ insusi marturisiesce in Nr. 88, ca pres'a in patri'a n6stra este subjugata (leig'zott sajt6), 6ra Gazet'a n'are nici unu protectoru de aceia, carele se fia in stare a o scapa din temnitia numai cu cate unu: Sic volo, sic jubeo. . . . — B.

Unu episodiu din o adunare municipale si o istori6ra.

Comitatulu Cetatii-de-balta are preste 80 mii poporime amestecata. In adunarea sa municipala tienuta sub presiedinti'a prefectului (comitelui supremu) c. Franciscu B6ldi in 9—11 Iuliu a. c. f6 bogata de cateva scene f6rte neplacute, din care se cunosc6 invederatu, ca partit'a domnit6ria inca este prea ne'ndestulata cu starea de facia a luorurilor. Un'a din acelea scene f6 produsa prin unu romanu anume Ioanu Rusu fostu functionariu in acelu municipiu. Dupa „M. Polgar“ acelu barbatu dise catra contele B6ldi: „Preamarite Domnule comite supremu! Nu iau cuventulu din cauza ca m'ai scosu din list'a candidatiloru, pentruca eu sunt mai gat'a de a merge in t6ta vi6ti'a mea la sapa, decatu se portu deregatoria sub unu omu c'a Dta (arata pe comitele supremu).“ La aceastea se face o larma infricosiata; vicecomitele substitutu infrunta aspru pe dn. Rusu si ei dice se'si mesure cuventele remanendu intre marginile bunei cuviintie, pentruca din contra va fi constrinsu a se folosii de potestatea sa si de rig6rea legiloru, prov6ca si pe ascultatori a pazi ordinea si liniscea.

Noi soimu ca dn. Rusu la ocasiuni de aceste nu prea trage manusi albe, nici n'are d'atin'a de a calca in verfulu degetelor, vediaru inse ca conationalii dnului Fr. B6ldi inca sunt f6rte ne'ndestulati cu candidatunile ilustratitii sale, dn. Rusu inse trebuie se fia avutu cu totul alte cause de ne'ndestulare. Aceleasi potu se fia si personale; ac6sta inse e tr6b'a dlui Rusu, 6ra noi la loculu ac6sta ne aducemu sminte de o alta cauza mai generala.

In Aprile 1849 dicatorulu L. Kossuth denumise de comisariu plenipotinte in Transilva-

ni'a pe faimosulu tiranu Cs'ani din Ungari'a, care mai tardiu a peritu in furci. Acelu Cs'ani denumise alti comis. districtuali, 6ra intre aceia si pe c. Fr. B6ldi pentru campia. Comisarii avea sub dispusetiunea loru pe o parte a gardei nationala. Doi capitani de gardisti anume pop'a B'ardi dela Sica si unulu Fr. K'aszonyi mergea cu companiile sale din satu in satu si pre multi romani apucandu, se intielege nearmati, adesea ii impusc'a. O multime nenumerata de veduve si orfani au remasu pe urm'a acoloru tirani, in catu si poporimea maghiara mai simtit6re incepuse a se scarbi de atatea crancenii; 6ra fiindca acei gardisti oriunde ajungea impusc'a si gaine, gasce, ratie, pe care le manc'a totu ei, din acea cauza conationalii loru numira pe acelea companii Tyuk'asz sereg, adica 6ate de gainari. Acestea scene a la Vend6e au tienutu mai trei luni. Dupa ocuparea tierii prin austriaci si rusi tiranulu Franciscu K'aszonyi f6 condamnatu pe 15 ani si inchisu la Theresienstadt in Boemi'a impreuna cu alti mai multi. B'ardi apucase a peri mai nainte de a fi pedepsitu. Faptele capitanelor comitelui Fr. B6ldi au aruncatu si asupra lui o umbra t6rte intunec6sa si au remasu in memoria pr6speta la toti locuitorii acoloru tienuturi, precum a remasu si memori'a tribunaleloru de sange.

Nu ne indoimu, ca dnii L. K6v'ary si K. Papp Miklos au inavutitu colectiunile loru istorice cu t6te acele documente care se reducu la lunile Martiu-Iuniu din 1849, pentruca altmintrea n'amu putea pricepe cum s'ar scrie istori'a acelui timpu prea bogatu de evenimente. —

Una stringere de mana.

— F6i'a n6ua din Galatiu „Plebeulu“ inca ne descopere intr'unu suplementu la Nr. 2 una specula a evreiloru cu on6rea feteloru romane de acolo. Jidanii adica intretienea in Galatiu multime de bordeie, in cari se specul'a cu fetele romane insielate si rapite spre a le arunc'a apoi in bratiile prostitutunii. Si ac6st'a o putura suferi romanii crestini pana acum!? A fostu rezervata dlui prefectu de acum on6rea si laud'a, ca prin mesuri politienesce elu a desfiintiatu bordeiele acelea spurcate dandu libertatea la vr'o 4—500 fiintie nenorocite si sterpindu estu comerciulu jidanescu, care imorment6za t6ta demnitate umana. Ne alaturamu si noi la espressionile de devotamentu publicate in „Natiunea“ pentru d. prefectu:

„Fia dar' binecuventatu numele prefectului nostru. Dlu Lupascu a faouta, in puciniulu timpu de candu se afla in capulu administratiunei districtului nostru, d6ua fapte mari: constringerea comerciantiloru straini la plat'a patentelor si starpirea comerciului de prostitutiune. 6ta ce p6te face unu functionariu a carui inima este adeveratu romana, si care nu'si face din violarea legiloru, din tolerarea abusului si din prostitutiune, unu midilocu de castigu.“

Gratulamu in fine guberniului de adi alu Romaniei, ca-ce vedemu, ca 6menii lui cu durere de anima patriotica se inc6rda a sterpi la abuzuri, incepundu a redica temp'la moralitatii oivile pe columnele cele mai solide ale civilitatii, ale demnitatii omenesci, ale simtiului comunu de a ne ingrigi de s6rtea totului cu abnegatiune mai mare, de catu de cea speciale a n6stra. — Numai inainte, ca virtutea petrunde si pe cali nepasavere, ea trebuie se luc6sca in purpura de on6re, candu se desarma vitulu. —

Fagarasiu 8 Augustu n. (Lucrarile adunarii municipale.) Nu scimu dec'a se va mai afla cineva carele se d6 lucrariloru de acum ale reprezentantii municipale din districtulu Fagarasiului vreo insemnatate, speramu inse ca lo-

cutorii aceluasi voru simti in mai multe privintie urmarile pre oativa ani inainte.

Il. Sa dn. capitanu supremu Tamasiu c'a nou numitu prefectu alu districtului conchiamase comitetulu reprezentativu pe 5 Augustu, 6ra pe 4 o conferintia privata constat6re din mai multi membrii. Scopulu conchiamarii comitetului municipalu f6 aici c'a si in celelalte municipia ale Transilvaniei alegerea functionariloru municipali, s6u precum se dice la noi restauratiunile, 6ra alu conferintii private f6 incercarea unei oointielegeri privit6re la imultirea membriloru comitetului cu alti cativa din cerculu Branulu incorporatu la districtulu Fagarasiului numai dela 1863 inc6ce cu mai bine de 20 mii locuitori romani curati.

Conferintia privata se tien6 sub presiedinti'a dlui capitanu supremu duminica in 4 Aug. intre 5 si 8 1/2 ore d. a., inse fara nici unu resultatu, din cauza ca membrii unguri chiamati din orasiu facundu opusetiunea cea mai obstinata la primirea de membrii din susu numitulu cercu si romanii combatendu'i cu taria, desbatere se prelungi pana in n6pte. Locuitorii cercului Branu cerusera din parte 'si primirea de 25 membrii; dn. capitanu invoiduse la unu numeru de 24 alesi in adunari comunale si presentati spre intarire apucase a face intru acestu intielesu reportulu catra comisariulu regescu, cum si a conchiamu pre toti 24 insi. Ungurii din Fagarasiu protestazera cu t6ta solenitate la acelasi comisariu regescu, dupa care Esc. Sa tramise capitanului supremu ordinatiune telegrafica, prin carea nu numai recun6s6re dreptulu cercului Branu de a fi reprezentatu in comitetulu municipalu, ci concede totuodata statorirea numerului acolorasi prin buna invoi6la in o conferintia privata. Ungurii protestandu si in contra acelei dispusetiuni naintara indata recursu telegraficu la ministeriulu ungurescu. Spre a pricepe si cele ce voru mai urma premitemu cateva cifre. Comitetulu acestui districtu fusese compusu din 100 membrii, intre cari 36 din Fagarasiu ce are abie 5000 locuitori, 6ra restulu din districtu. In 1862 Fagarasiulu a cerutu a fi ruptu din districtu si a reman6 municipiu de sine si. Cu t6te aceste Fagarasiani totu midilocira la comisariulu regescu, c'a fostii loru reprezentanti se ia si acum parte la t6te lucrarile comitetului districtualu. Intr'aceea vreo 17 membrii au muritu, 6ra altii absentara din alte cause; dupace inae venira si cei 24 ai cercului Branu, numerulu celoru adunati 6ra in dilele de siedintia intre 93 si 96.

In 5 Aug. siedintiele si lucrarile comitetului municipalu se deschisera pre temeulu urmat6rei programe pregatite inadinsu pentru inlesnirea lucrariloru si castigarea de timpu:

Invitarea dlui capitanu supremu prin o deputatiune.

Deschiderea siedintii prin dsa, ceea ce se si intempl'a pre la 9 1/2 ore prin o cuventare bine elaborata, care ar' merita se fia publicata in totu casulu.

Respunsu de bunavenire datu in numele comitetului prin dn. vicecapitanu I. Codru-Dragusianu.

Depunerea juramentului in calitate de capitanu supremu in facia adunarii dupa o formula n6ua, ceea ce inca se fac6 intre aclamatiuni binevoit6re pentru pers6n'a dlui capitanu supremu.

Citirea instructiuniloru ministeriale, pre temeulu carora se conchiam'a adunarea spre a'si escercita un ele drepturi constitutiunale. Aceleasi se citira romanesce si unguresce.

Verificarea membriloru comitetului, 6ra cu acea ocaziune luarea in desbatere formal'a a cestiunii cercului Branu. Deocamdata celoru 24 membrii din numitulu cercu li se lu'a cuventulu si se recunosc6 dintre ei c'a aparatori alu dreptului loru numai G. Baritiu, carele din in-

